

IZHAJA VSAK DAN

Čudi se nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Praznične številke se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici. Gorici, Kranju, Št. Petru, Pistoiji, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nvd. (10 stot.) OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 6 st. mss. samrtice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mss. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNASJA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 3-20, za pol leta Kron 2-00. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilno vana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije se pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 29 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Politično društvo „Edinost“

sklicuje sledeče

VOLILSKE SHODE.

Za volilce III. mestnega okraja: danes, dne 15. t. m., ob 8 in pol zvečer v volilni centrali v „Narodnem domu“.

Za V. mestni volilni okraj: danes, v torek, zvečer ob 8 v gostilni Birsaa na vogalu ulice Gatterer in Acquedotto, vhod iz ulice Gatterer.

Za volilce z Grete: v četrtek, dne 17. t. m., ob 8 in pol zvečer v gostilni „Al Panorama“ na Greti št. 10.

Kralj Nikola ne odneha.

Važna izjava kralja Nikole.

CETINJE 14. (Izv.) Črnogorski kralj Nikola je poklical danes k sebi zastopnike vseh evropskih velikih listov in jim podal naslednjo izjavo:

„Odklanjam vsaka pogajanja glede kompenzacij za Skader. Blokada, katero izvršujejo vesle, ne škoduje niti meni niti črnogorskemu narodu. Črnagora pod nobenim pogojem ne resnira na svojo zahtevo po Skadru. Skader moramo na vsak način zavzeti in ga ne bomo nikdar dali iz rok. Obleganje trdnjave bomo nadaljevali, četudi odide vsa srbska armada izpred Skadra.“

Jagow o skadarskem vprašanju.

BERLIN 14. (Izv.) Na današnji seji poslanske zbornice je državni tajnik pl. Jagow izjavil, da smatra skadarsko vprašanje že za definitivno rešeno. A na Dunaju so se danes kljub izjavi Jagowa ves dan razširjale vesti, da še vedno ni gotovo, da se bo kralj Nikola uklonil zahtevi veseli.

Vsled energičnega stališča Črnogore so vesle sedaj že pripravljene zvišati Črni gorci kompenzacije za Skader in baje so že pripravljene ponuditi 30 milijonov frankov.

Zanimive so tudi vesti, ki prihajajo o razpoloženju med črnogorskim narodom. Razpoloženje med narodom in armado je danes tako, da se bo kralju le težko odločiti za propozicije veseli.

Če ostane kralj odločno pri svojem dosedanjem stališču, potem postane pač jako važno vprašanje, kaj naj počne srbska armada pred Skadrom. Kakor znano, je dobil srbski vrhovni poveljnik, general Bojović, ukaz, naj pripravi takoj vse potrebno za odhod srbske oblegovalne armade, obenem pa takoj ustavi nadaljne operacije, če Essad paša oziroma turška posadka ne bosta poskušala napadov na srbsko armado.

Ker se je Avstrija bala, da bi general Bojović vsled izpadov turške posadke odredil odločilne operacije, je izposlovala v Carigradu ukaz, da se mora Essad paša vzdržati vseh nadaljnjih napadov na srbsko armado.

Vsekakor se danes kaže, da mednarodna situacija ni tako rožnata, kakor se v gotovih krogih govori in zagotavlja.

PODLISTEK.

VI. koncert „Glasbene Matice“.

„Glasbena Matica je priredila v soboto svoj šesti koncert, in sicer — kar je posebno razveseljivo — s samo domačimi močmi.“

Največjo privlačno silo je imela za nas novost: „Turki na Slevici“, balada za zbor, sole in orkester.

Kdo na Slovenskem ne pozna Foersterjevih skladb? Foerster spada med one blagoslovljene komponiste, ki neustrahovano zakladajo narod z bogatstvom poezije iz svojih neusahljivih virov. Svojo tvorivno silo posvečuje skladatelju pred vsem vokalni glasbi, ki se odlikuje po bogatem in pestrem slogu.

„Turki na Slevici“, dramatična slika dvojnega značaja, posvetevala in nabožnega, je skladateljeva genija vredna hčerka, ki živo predstavlja pesnikove misli in mogočino učinkuje, četudi se izogiba skladatelju vsemu, kar bi le pomenjalo poskus zblizovanja k modernu. V baladi polaga skladatelj največjo silo na vokalni del, pri katerem ima orkester le bolj podrejeno vlogo. Takoj v začetku je že koncepcija prvega zborovega nastopa posrečena. Tudi izdelanje iste koncepcije, mestoma polifonično, je mogočna in živa ilustracija strahu in beganja ljudstva

Posledice blokade v Črnigori.

DUNAJ 14. (Izv.) Vsled mednarodne blokade je v Črnigori ljudstvo zelo deprimirano in izgubilo je vse zmagoslavno navdušenje. Cene živil so precej poskočile, ker je vsak dovoz po morju izključen. Kava in sladkor sta še enkrat dražja, nego pred vojno. Bati se je, da nastane v deželi lakota.

Srbi ne odpokličejo svojih čet.

BELGRAD 14. (Izv.) V dobro informiranih krogih se zatrjuje, da srbske oblegovalne čete pred Skadrom še niso odpoklicane. Izjavlja se, da je obleganje Skadra strogo črnogorska zadeva in da je odvisno le od Črnogore, ali naj Srbija odpokliče svoje čete ali ne.

Pomorska bitka pred Dardanelami.

ATENE 14. (Kor.) Uradno se poroča: Admiral Konduriotis javlja, da je turška križarka „Mehidie“ s petimi torpednimi rušilci v soboto pod zaščito utrdbe Seddi-Bar zapustila Dardanele. Torpedni rušilci so pluli v smeri proti otoku Tenedos. Grški torpedni rušilci, ki so križarili v bližini Dardanel, so pričeli iz daljave 3500 m streljati na turške ladje. Turki so odgovorili, a „Mehidie“ se ni vdeležila boja. Po daljšem artilerijskem dvoboju se je turško brodogoj umaknilo v Dardanele. Kmalu nato je dospela na lice mesta turška oklopnica „Averov“. Turške izgube niso znane.

Afera Lloydovega parnika „Graz“.

CARIGRAD 14. (Kor.) Parnik „Graz“, last avstrijskega Lloydja, katerega so Bolgari pri Burgasu konfiscirali, ker je prevažal poškodovane turške topove, so Bolgari danes izpustili.

Mednarodna situacija.

DUNAJ 14. (Izv.) Mednarodni položaj presoja tudi danes jako optimistično, ker se splošno pričakuje, da se bodo balkanski zavezniki zadovoljili z odgovorom veseli na balkanske mirovne propozicije, ki je bil izročen včeraj.

Vendar je treba opozarjati na dejstvo, da se kabineti veseli že bavijo tudi z vprašanjem, če bi balkanski zavezniki delali težkoče glede stališča veseli v vprašanju vojne odškodnine in če bi skušali z vzhodom v Carigrad izsiliti od Turčije mir. Zatrjuje se, da je bilo na zadnji seji veleposlaniške reunitije pri razpravljanju o tej eventualnosti že sklenjeno, da vesile pod nobenim pogojem ne bi privolile v okupacijo Carigrada.

Atentat na španskega kralja.

Podrobnosti o atentatu.

MADRID 14. (Kor.) O ponesrečenem atentatu na španskega kralja Alfonza XIII. se poročajo še sledeče podrobnosti:

Takoj po slovesni zapisi rekrutov v Avenida Castelana, se je kralj Alfonz v spremstvu generalnega štaba vračal v svojo kraljevsko palačo. Ko je dospel na vogel Calle Turco in Calle d'Alcala v bližini španske banke, je skočil proti kralju neki neznanec, zgrabil z levo roko za uze konja, z desno roko pa potegnil iz žepa samokres. Kralj je takoj spoznal situacijo in zadržal konja. Atentator je skušal nato iz-

streliti še drugo kroglo, a med tem ga je že neki stražnik zgrabil in vrget na tla, ni pa mogel preprečiti, da ne bi atentator izstrelil še drugi strel, ki je pa izgubil svojo smer. Prvi strel je samo malo vžgal kraljevo rokavico.

Vsled atentata je nastala med občinstvom velika zmešnjava. Mnogo ljudi je bilo v gnječi težko oziroma lahko ranjenih.

Ko je kralj zapazil, da je policija atentatorja že odvedla, je zajahal drugega konja in zaklical z razburjenim glasom: „Živela Španija!“ Množica je kralja nato viharo pozdravila in ga spremlila do njegovega stanovanja, kjer je kralj hladnokrvno pripovedoval kraljici materi o ponesrečenem atentatu.

Med tem se je zbrala pred palačo velika množica ljudstva, ki je kralja navdušeno aklamirala. Kralj se je moral par krat pokazati na balkonu in odzdraviti občinstvu.

Atentator.

MADRID 14. (Kor.) Atentator je Manuel Sanchez Allegre, 26 let star, doma iz Katalonije in mizar po poklicu. Oblečen je v zeleno obleko. Množica je bila vsled atentata silno razburjena in je hotela atentatorja linčati, kar je pa preprečila policija. Aretirane so bili štiri osebe in sicer atentator, potem neki Francoz, ki je stal v bližini atentatorja, neki sumljivi Španec in neka ženska. Atentator je baje izjavil, da so se ga, ko je gledal kralja, nenadoma polastile slabe misli, nakar je takoj ustrelil. — Na licu mesta je bil aretiran tudi neki Pierre Paz, čegar narodnost pa še ni znana.

MADRID 14. (Kor.) Policija je našla pri atentatorju pismo na svojo ženo s sledečo vsebino: „Ti si vzrok mojemu zločinu. Če bi mi poslala, kar sem zahteval, bi ne izvršil atentata, vsled česar bom sedaj ustreljen. Ko dobiš to pismo, bo atentat že izvršen.“

MADRID 14. (Kor.) Atentator je bil pri aretaciji lahko ranjen s sabljo. Aretaciji se je tako zelo upiral, da so ga komaj preobladali štirje policaji. Sanchez Allegre je doma iz Barcelone in je bil svoj čas izgnan iz Francije radi anarhizma. Listi poročajo, da je hotel maščevati smrt Ferrerja. Po drugi verziji je atentator izvršil svoje dejanje v zmedenosti in je zelo vesel, da je ostal kralj zdrav.

MADRID 14. (Izv.) Policija je baje doglala, da je glavni povzročitelj atentata na kralja Alfonza, žena atentatorja Allegra, ki je moža naravnost naščuvala k temu dejanju. Listi poročajo silno neverjetno in smešno vest, da je jezna na kralja, ker ima preveč otrok (!)

Novi poreški škof.

DUNAJ 14. (Izv.) Novim poreškim škofom je imenovan dr. Pederzoli, župnik pri Sv. Antonu novem v Trstu.

Vsesokolski kongres v Ljubljani.

DUNAJ 14. (Izv.) Neka tukajšnja korespondenca poroča iz Ljubljane, da je notranji minister baron Helldorf na intervencijo poslanca dr. Rybářa glede vsesokolskega kongresa v Ljubljani izjavil, da je pripravljen

dovoliti kongres, če bi se ga vdeležili samo avstrijski Slovani. Slovenska Sokolska Zveza v Ljubljani je odklonila te vladne propozicije in hoče za enkrat počakati na izid rekursa proti odloku kranjske deželne vlade. Če bo rekurz brezuspešen, potem bo Slovenska Sokolska Zveza odpovedala letošnji kongres in se obrnila na Rusko Sokolsko Zvezo, ki pripravlja za prihodnje leto kongres v Moskvi, s prošnjo, naj odpove zlet v Moskvi, tako da se bo vrnil potem kongres v Ljubljani leta 1914.

† Pl. Čavrak.

ZAGREB 14. (Kor.) Danes ob 10.30 dopoldne je umrl tukaj bivši podban in sekcijski načelnik za notranje zadeve, Čavrak pl. Letovanec.

Prelat Piffi — naslednik nadškofa Nagla.

DUNAJ 14. (Izv.) Klosterneuburški prel. Piffi je dobil danes uradno obvestilo o svojem imenovanju za dunajskega nadškofa, naslednika pokojnega dr. Nagla.

Nov veleizdajnik v Dalmaciji.

DUBROVNIK 14. (Izv.) Oblasti so izgnale Jovico L. Perovića, sina dubrovnškega veletrca Luke Perovića, iz vseh avstrijskih dežel, ker baje agitira za Srbe. Perović je bil načelnik dubrovnškega srbskega Sokola „Dušan Silni“ in pristojen v Trebinju.

Generalni štrajk v Belgiji.

BRUSELJ 14. (Kor.) Po dosedanjih poročilih je pričelo delavstvo v rudokopih v Charleroi splošno stavko. V metalurški industriji je stavka le delna. V steklarskih brusilnicah se prične stavka šele jutri. Dosedaj ni prišlo še do nobenih spopadov. Iz La Louviere se poroča, da štrajka tamkaj okoli 135.000 delavcev, po pretežni večini delavci v rudokopih. Iz Liège prihaja vest, da je stopilo vse delavstvo v tamkajšnjih premogovnikih v stavko. V narodno orožarno je došlo na delo 1400 delavcev od 3500. V okraju Mons štrajka 35.000 delavcev. V tkalski industriji je štrajk popoln, v železarski deleni, v tobačni stavka polovico delavstva. — Oni delavci, ki so dobili delo v Franciji, so danes odpotovali.

Švedski kralj v Parizu.

PARIZ 14. (Kor.) Švedski kralj Gustav je dospel danes semkaj. Kralj potuje incognito.

Papeževa bolezen.

RIM 14. (Kor.) Prof. Marchisava je danes ob pol 8 zjutraj obiskal papeža in konstatiral, da znaša temperatura 36.8°. Splošno stanje se je nekoliko zboljšalo. Bolnik je preteklo noč mirno prespal.

Volilni odseki v okolici

so naprošeni, da izročijo svoje reklamacije s potrebnimi dokumenti vred že tokom tega tedna v centralno reklamacijsko pisarno v Narodnem domu v Trstu.

Stopamo v predzadnji teden za reklamacije, a čaka nas še mnogo dela, ker treba urediti in dopolniti vso nabrano gradivo za zboljšanje volilnih list — radi tega redoljubni požurite se!

Drugi dve šolistovski vlogi sta imela g. Rus (tenor) in g. Waschte (bas). Gosp. Rus ima prijeten, blagodonec in izredno obsežen glas. Pouk v petju, ki ga namerava obiskovati pri „Gl. M.“, bo gotovo v velik splošno njegovemu organu.

Gosp. Waschte, ki obiskuje pouk v solopetju pri našem glasbenem zavodu še le deseti mesec, je pokazal v svojem glasu prav dovoljen napredek v času petih mesecev po javni produkciji ob koncu lanskega šolskega leta. Glas mu postaja močnejši, bolj zjednačen, je razmeroma z lahkoto tvoren in polagoma dobiva glavino resonanco.

Oba solista sta skrbno prednašala poverljive jima vloge.

Schwabova „Zlata kanglica“, katere zunanja oblika je dokaj lepo opremljena, je po svojem jedru manj interesantna. Nekateri mesta orkestracija res povzdigne, a zopet se zdi, da na drugih mestih bi skladba prav nič ne pogrešala iste. Smelo prištevamo prednašanje te skladbe med najbolj posrečene točke večera. Poleg zbora „Gl. M.“ je pripomogla tudi g. Costapera k popolnemu vspehu te točke.

Takoj za „Zlato kanglico“ sta sledila dva zbora a capella. Žal, da sta bila na programu le dva taka zbora. Zborov a capella ne smemo nikakor prezreti pri sestavljanju programa. Prav v takih zbora nabavljamo ono iskreno in čisto poezijo, ki tako zmagovito prodira v notranjost človeka. Ta

pred prihodom Turkov. K enako posrečenim delom skladbe smemo prištevati tudi fugato „Kakor čez polje vodin val...“ Ta tema je gotovo najlepši biser vse skladbe. Lepo izražene so besede „Že begajočih je ljudi“... posebno dramatično in v nepričljivi imitaciji je izraženo tudi mesto „Čul, bliže se drvi druhal“ itd. Omenjane točke nam kažejo Foersterja kot mojstra v tehniki vokalnega sloga. Čim dramatičnejši je tekst, tim mogočnejša mu postaja forma. Iz Foersterjeve dramatike veje resnično čutenje dejanja, ki je vselej izraženo v dostojnih in milih oblikah. Izraz njegove dramatike je kakor izraz onega človeka, ki tudi v najkritičnejših trenutkih ne pozna sirovih kretanj in izrazov, marveč vedno pokazuje svojo nevoljo v dostojni obliki.

Nabožni del balade se ne more ponasati z ono svežostjo, kakor prejšnji del. Okolnost dejanja je privabila skladatelja v kapelico med ono vlogo paro, da natanko posname narodni ton religiozne glazbe. Gotovo bi skladba veliko pridobila, ako bi se skladatelj tu samostojneje gibal, vkljub temu pa pridržal narodno-cerkveni duh.

Pripovedovalne, nežne točke je poveril solistom, deloma v zaprti obliki, deloma v recitativu, in jih prav primerno razdelil. Če pri kakem recitativu nedostaja morda deklaratorne sile, je pa zato toliko več lirike v njem.

Orkestralni del balade ne dosega pov-

sod glede vrednosti vokalnega dela, tako posebno orkestralni uvod k fugatu, „o usli nas uboge“, „le urno, urno za menó“. Je pa tudi takih mest, kjer dobiva orkester večjo besedo, kjer lepo spopolnjuje vokalni del in se z njim združuje v celoto, n. pr. „Po krvi naših vriskaj“, dalje „Že begajočih je ljudi“ z uvodom, „Otroka ki v zibel spi“ itd.

Splošni vtis, ki ga napravi ta narodna balada, je prav zadovoljiv. Zato iskreno želimo, da bi rokopi ne ostal zakopan v prahu kakakega arhiva, temveč da bi se na koncertih večkrat seznanjalo občinstvo s tem umotvorom našega Foersterja.

Koncertni vodja g. K. Mahkota se je trudil s hvalevredno poštrevnostjo, da nam poda balado v čim dostojnejši obliki. Zbor „Glasbene Matice“ je bil točno in vestno navežban, le škoda, da orkester ni imel povsod popolne sigurnosti.

Pri baladi je sodelovala iz prijaznosti tudi koncertna pevka, gospa Mira Costapera. Kakor vsikdar, tako se je pokazala tudi na tem koncertu njena globoka pevka individualnost. Pri nji se združuje v harmoničnem soglasju organ, šola, razum in srce. O tem najbolj priča njen srčni vzdih v baladi „Marija — Marija“!

Kdo se ni vzradoval, ko so ji poklonili cvetlice? Kdo si ni mislil pri tem: „svež in bujen je tvoj glas, kakor so te darovane ti cvetke“.

Avstrijski Slovani v luči — nemških denuncijantov!

„... Kajti le pomanjkanje na patriotizmu pri Slovanih v Avstriji je povzročilo, da zaključuje monarhija to krizo s pasivumom, ki je za sedaj še nepregleden.“

Veleznačilno za vojujoče avstrijsko nemštvo — njega politike in njega žurnalistiko — je dejstvo, ki se vleče kakor rdeča nit skozi vso sedanjo nemško-balkansko kampanjo: da ne morejo izvesti niti najmanjše operacije brez denuncijacije na škodo Slovanov. S proganjanjem in zasramovanjem balkanskih Slovanov se vije paralelno denuncijatorična kampanja proti Slovanom v tej in oni polovici monarhije.

Iz valovanja in kipenja v teh velekritičnih časih pa smo prejeli mi Slovani v tej monarhiji še poseben dragocen pouk, ki si ga moramo dobro zapomniti za bodočnost in ki mora prisiliti v temeljito revizijo politične taktike in strategije tiste kroge našega naroda, ki so do nedavno smer vsej svoji politiki določali na podlagi principa, da versko mišljenje zagotavlja tudi pravičnost v narodno-političnem pogledu. Odsanjanje so sanje o ujedinjenju vseh versko in katoliško mislečih v eno edinstveno organizacijo za politične boje.

Te sanje so odsanjanje. Tako ujedinjenje je in ostane utopija vse dolej, dokler ne bo rešen največji avstrijski problem — narodnostno vprašanje! Sedanji dogodki na Balkanu in njihovo vplivanje na vrvenje v naši monarhiji sta prinesla popolno jasnost v tem pogledu. Odprti se je širok, zevajoč in nepremostljiv prepad med stališčem nemških takozvanih konservativnih krogov napram balkanski krizi in med dolžnostjo njihovih političnih istomišljenikov slovske narodnosti do lastnega naroda!

Moč nacionalne ideje se je uveljavila tudi tu z vso svojo elementarno, nepremagljivo silo. Vsa nemška politična in žurnalistična kampanja spričo dogodkov na Balkanu je narokovana od nemškega sovraštva do Slovanov. To sovraštvo je tako silno, da je zagrebo v svojem valovju tudi — krščanstvo tiste nemške struje, ki označa svojo politično organizacijo s ponosnim krščanskim imenom.

Ne le da se nemški takozvani krščanski socijanci niso mogli odtegniti sili sovraštva proti Slovanom, ampak usvojili so si celo režijo v ostudni gonji zasramovanja, laži, klevetanja proti Slovanom.

Krščansko-socialno glasilo, dunajski „Deutsches Volksblatt“, je bilo, ki je napisalo gorčitveno sentenco, naperjeno proti avstrijskim Slovanom. Ta sodba ne vsebuje le velike infamije — ker nesramne denuncijacije —, ampak tudi dragoceno izpoved, da avstrijska balkanska politika zaključuje s pasivumom, ki se mu posledice danes ne puščajo še preračunati! Kleveta prinaša nam avstrijskim Slovanom obenem tudi — zadoščenje. Saj priznava nehoti, da je naš odpor proti avstrijski balkanski politiki povsem opravičen tudi s stališča avstrijskih državnih interesov, oziroma, da je politika naše diplomacije naravnost katastrofalna za te interese!

Sveda priznava nemški krščanski list le žalostno dejstvo, dočim vzrokov noče priznati tam, kjer so! Narobe! Po vsej sili kaže tja, kjer jih ni — na stran Slovanov. Ti da so krivi na vsej nesreči! Ali se je še kedaj napisala kaka trditve, ki bi bila tako brez vsake podlage, ki bi bila v tako kričnem nasprotju z dejstvi, z resnico, kakor je ta? In ker ne morejo navesti dejstev v podkrepljenje te svoje obtožbe, pa morajo pomagati lažljiva podtikanja, insinacije, denuncijacije.

dva zbora sta bila: Adamičev „V snegu“ in Krekov „Idila“. Oba sta kratka, a vendar tako velika po svoji vsebini. Tu mi prihaja na misel Schubertova pesem „Wanderers Nachtlied“ za solo s spremljevanjem klavirja. Tako kratka, tako primitivna pesmica po svoji zunanji obliki — in vendar tako neskončno velika! Kako si lepa poezija, čeprav dolgosti tvoje ni na metre!

Glede eksaktnosti in umevanja v prednašanju je bil Adamičev zbor na prvem mestu med točkami.

Manje dovršeno je bila izredna Krekova „Idila“, in to v sled svoje koketne pikantnosti, ki je zares kras te skladbice, a stavlja v prednašanju velike zahteve.

Koncertni program je dopolnil vojaški orkester 32. polka pod dobrim vodstvom kapelnika g. Paulisa s tremi samostojnimi točkami. Z največjo točnostjo je bila podana parafraza na večno lepo Walterjevo pesem iz Wagnerjeve opere „Mojstri pevci“, kjer je pokazal g. Riedl v svojem „violino solo“ veliko glasbene zmožnosti.

Iz vsega izvajanja točk po dobro discipliniranem zboru „G. M.“ je odsevalo po-zitivnovalno in vstrajno delo koncertnega g. K. Mahkote. Saj je tudi dobil po izvršeni baladi iskreno in zaslužen priznanje od občinstva, ki je zapustilo koncertno dvorano z najboljšim vtisom.

Prijetno nas je iznenadila na koncertu prisotnost nadzornika slovenskih „Glasbenih Matic“, g. M. Hubada.

Tako podtikanje je n. pr. trditve, da se v tem času, tako velikem za našo monarhijo, avstrijski Slovani ne zavedajo potrebe te države tudi za njih same! In zakaj se ne zavedajo? To nam pojasnjuje nemško-krščanski denuncijant s trditvijo, ki kakor udarec s kolom pada na njegovo lastno argumentacijo: pravi, da zato, ker se panslavistični hujšakači vse se vse vsake nezgode avstrijske vnanje politike! So-li mar avstrijski Slovani krivi, da avstrijska diplomacija dela neumnosti, da nimajo ti naši diplomati niti najelementarnejših pojmov o poteh in načinih, po katerih edinih je možno uspešno varovati interese monarhije na Balkanu? In zato, ker mi bolje umevamo zahteve časov in dogodkov, ker ne odobrujemo neumnosti, ki ubijajo interese države, in ker smo tako odkriti, torej poštenji in lojalni napram državi, da govorimo naravnost in iskreno in da svarimo: zato naj bi bili mi tisti, ki se ne zavedamo potrebe te države, zato smo panslavistični hujšakači, ki žele pogubo monarhiji! Na svetu ga ni tako nerodnega državnega pravdnika, ki bi mogel tako nerodno utemeljevati svojo obtožbo!

Krščanski socijanci pa ne kažejo nas avstrijskih Slovanov le v luči panslavizma, hujšakačev, izdajcev, ampak njihova kampanja proti nam seza dalje in člankar v „Deutsches Volksblatt“ kaže na drug cilj, razkriva — in na tem mu moramo biti le hvaležni — resnične motive vsej tej sedanji nemški gonji. Ve, da Kramarji, Susteršiči in Tresiči ne morejo razbiti države! Čemu torej tolike gonje, toliko razgrevanja, toliko zastrupljanja? Zaključni stavek nam razkriva, zakaj nas kažejo v luči veleizdajcev. In ta se glasi: da avstro-slavizma ni, da je to le omamljaljoča vinjeta razdevajoče politike avstrijskih Slovanov!

Ecco! Tu je menda dovolj jasno razkrito, za čem gre nemško-krščanski avstrijski — patrijotizem! Vsa gonja je v resnici naperjena proti avstrijskemu Slovanstvu! Naše pretvezno izdajstvo ob balkanskem vprašanju konstruirajo v namen, da bi izsilili gonjo proti Slovanom v monarhiji, da bi se začela vnovič doba režima — ubijanja, uničevanja, iztrebljevanja Slovanstva v Avstriji. To bi hoteli izsiliti, to je njihov — krščanski namen. Proti panslavizmu kriče; sovraštvo njihovo pa se v resnici obrača — da govorimo z dunajskim listom — proti avstro-slavizmu!

V Avstriji zadovoljnih Slovanov — tega nočejo Nemci vseh dlak! Nočejo tega, ker nad interesom monarhije jim je nemško gospodstvo! In ti nemški krščanci so sedaj interpreti želja, volje in ciljev onih krogov, ki vodijo našo vnanjo politiko!

Naj nas le postavljajo v luč panslavizma! To nas pušča hladne. Minoli so tisti časi, ko smo bili kousternirani, če je padla na nas taka obdolžitev. Ne da bi se hoteli opravičevati pred klevetniki in njihovimi zaplečniki, ampak za pozneje, za njih, ki bodo pisali zgodovinsko resnico o krivcih in njihovi krivdi, izjavljamo tu svečano:

Mi se zavedamo dobro potrebe te države tudi za nas in ravno v tej zavesti obžalujemo tem globlje, da se oni, ki so na krmilu državne politike, ne zavedajo važnosti in potrebe Slovanov za državo. Ni krivo pomanjkanje patriotizma na naši strani, da monarhija zaključuje to krizo s pasivumom, ampak krivi so oni, ki se v svojem sovraštvu do Slovanov trdovratno upirajo najjasnejši resnici: da Avstriji ne treba nemško-madžarske, ampak edino le — avstrijske vnanje politike.

Naši diplomati in državniki naj pa le še nadalje poverjajo zastopstvo svojih namenov njim, ki zastrupljajo čustva avstrijskih Slovanov s tem da le-te kažejo v luči veleizdajcev, in ki utegnejo se svojim sovraštvom in svojimi infamijami res kedaj izzvati to, česar za sedaj še — ni!

Quos Deus perdat vult, dementat!

Vladika Peter I. — kralj Nikola I.

V pariškem „Journalu“ primerja Bounhena de Grandval današnje vedenje črnogorskega kralja Nikole napram velesilam z vedenjem enega njegovih prednikov ravno pred sto leti. Takrat je namreč Peter Petrovič I., vladika kneževine Črnogore, čisto sam napovedal vojno — Napoleonu I. Vladika je hotel — pripoveduje francoski pisatelj — napraviti Kotor ob Jadranskem morju za glavno mesto svoje kneževine.

S požunskim dogovorom je Avstrija leta 1806 odstopila Franciji dalmatinsko obal z mesti Zadar, Dubrovnik in Kotor, ki ga je bila leto prej glasom nekega sporazuma prepustila Črnogori. Peter I. Petrovič je takoj vedel, kaj mu je storiti: Napovedal je Franciji vojno in to ni bila samo platon-ska izjava. Napadel je z 20.000 Črnogorcev francosko armado, ki je stala z Marmontom v Dalmaciji.

Najprej se je zgrabil z Lauristonovo divizijo, jo potisnil v Dubrovnik in obkolil mesto. Iz Zadra sta pritekla Lauristonu na pomoč Molitor in Marmont z novimi četami. Pred dubrovniškimi zidovi je prišlo do krvave bitke, a Črnogorci so se morali vrniti v svoja brda, ko so jih Francozi po-

osemurni bitki premagali. Potem pa so se Marmont, Molitor in Gauthier še vse leto trudili, da bi dobili črnogorsko kneževino v svojo oblast; ali vse zaman.

Takrat je započela takozvana „mala vojna“, ki je bila končana leta 1807. zelo ugodno za črnogorske hribovce, in to v sled srečnega dogovora s Francozi. Ko pa je leta 1813. prišla za države ura obračuna z Napoleonom, je mislil Peter I., ki je svojo armado reorganiziral pet let, da je tudi zanj ugoden čas in je v drugič napovedal Napoleonu vojno. Dne 11. avgusta je zavzel Peter I. mestoce Budvo, dne 12. pa z naskokom trdnjavo Trojico in je z napadom iznemadil oddelek francoskih čet. Po veljniku francoskih čet so Črnogorci ubili, sicer pa ujeli mnogo Francozov in zaplenili več njihovih topov. To je opogumilo druge; ko so sedaj Angleži videli uspehe, so ponudili Črnogorcem v pomoč del svoje mornarice, ki je prej niso hoteli dati.

Posledica teh skupnih operacij na kopnem in na vodi je bil pad Kotor, katerega se je polastil zmagovalni Peter I. Napravil pa je račun brez svojih zaveznikov. Na dunajskem kongresu je namreč izrazila Avstrija željo, da bi Kotor pripadel njej, a Rusija ga je res poklonila svoji zaveznici, da-si ni bil nikdar ruski.

Vladika kajpada o tem ni maral ničesar slišati in nič mu ni bilo prav, da je avstrijski general Milutinović s 30.000 mož zasedel Kotor. Kdo ve, kako bi še bilo, če ne bi bili tisti čas stari sovražniki Črnogore, Turki, začeli na južni in tzočni strani Črnogore zbirati čete in se sumljivo gibati. Tako pa je bil — končuje francoski pisatelj — Peter I. prisiljen opustiti Kotor in se je vrget z vso silo na Turke, ki jim je zadal več hudih porazov. Kotor pa je ostal — avstrijski.

Za občinske volitve.

Volilski sestanki v okolici.

Volilski sestanek za Vrdelco danes, v torek, zvečer ob 8 v „Gospodarskem društvu“.

Za volilce v Lonjerju se bo vršil danes, v torek, dne 15. t. m., ob 8:30 zvečer v „Konsumnem društvu“.

Volilni skod v Sv. Križu

se je vršil v nedeljo popoldne v prostorih g. Ivana Košute ob zelo lepi udeležbi od strani domačih zavednih volilcev. Shodu je predsedoval član volilnega odbora za Sv. Križ, g. Karel Košuta. O pomenu volitev je obširno govoril g. dr. Wilfan. Oglasili so se še g. Ivan Temec in drugi. Volilci so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem govorikov. Razpoloženje med volilci je najboljšje; Križani so na tem lepo vspelem shodu pokazali mnogo smisla za složno, disciplinirano delo v prid narodne stvari. Le tako naprej!

Domače vesti.

Promocija živinozdravnikom. Na dunajski živinozdravniški visoki šoli je bil dne 11. aprila promoviran živinozdravnik g. Fran Zavernik, starešina ašad, društva slov. veterinarjev.

Italijani v skrbih. Včerajšnji „Indipendente“ priobčuje iz peresa nekega Marija Albertija dolg članek, ki je prvotno izšel v rimskem „L'economista d'Italia“. Plasec se v članku obširno bavi s slovenskim narodnim gospodarstvom v Trstu in vidi v slovenskem napredku na tem polju naravnost pogin tržaškega Italijanstva, s tem pa tudi hud, neozdravljiv udarec za gospodarske razmere v bližnjem kraljestvu. Članek izzveneva v milo prošnjo, naj se vendar usmili Italija Trsta, ki ne zahteva več od nje, nego eno samo podružnico kake italijanske banke.

O članku, iz katerega gleda na vseh koncih in krajih velikanski strah tržaškega političnega Italijanstva pred krepko našo narodnogospodarsko organizacijo, izpregovorimo obširneje prihodnje dni, danes naj le pripomnimo toliko, da ne verjamemo, da bi se usmili tržaškega Italijanstva kaka banka iz kraljestva, kajti bratje v Italiji le pre-dobro poznajo svoje tržaške bratce ter njihove „Popolare“ in druge njihove sijajne „affare“.

Po dvojni meri. V nemškutarski hranilnici v Laškem trgu na Štajerskem so se dogodila velika pomevnenja. Interesiranci — slovenski kmetje in posestniki — so seveda silno razburjeni. In slovenska javnost govori o teh neredih. Radi tega straša jezva v „Grazer Tagblattu“. To da je nesramna „hecarija“. Tu vidimo, kako največji krivčniki postajajo moralisti kadar so zašli sami v zadrigo. Farizeji obračajo svoje moraliziranje tudi na adreso oblasti in apostrofirajo globoko užaljeni, čudijo se politični oblasti, kako da more dopuščati take huj-skarije, ker otežujejo akcijo za saniranje!

Ali znajo lepo peti, ko gre za njihove — zadrege. Če pa je kak slovenski denarni zavod prišel v stiske, o potem tolčejo ravno oni neumisljeno na veliki boben hecarje in bi besneli nad politično oblastjo, ako bi hotelo nastopiti proti hujškarji, ki otežuje akcijo za saniranje!

Vedno in vedno zahtevajo ti Nemci dvojno mero na upravi države: njim naj bo

dovoljeno vse, tudi največje nepristojnosti, nad Slovenci pa naj bi vedno vihtela svoj meč policaj in državni pravdnik. Nič nimajo smisla za tisto resnico, da, kar je enemu prav, je tudi drugemu ljubo. Pa še neko drugo resnico naj si zapomnijo Nemci, predno bodo vsako nesrečo v Slovincih porabljali za svoja hujškanja in sramotenja — resnico: danes meni, jutri tebi!

Umrl je včeraj v Bazovici splošno znani narodnjak Anton Gombač, rodom iz Škregana. Ostal je samed do svoje visoke starosti 76 let. N. p. v. m.!

Nerazumljiva prepoved. Kdo bi si bil pač mislil kaj takega, da bi bil naš Jaka Stoka šel med — državi nevarne ljudi. In vendar je to res, vsaj po mnenju visokega, c. kr. namestništva v Gradcu. Potem ko so namreč že po najrazličnejših krajih na Primorskem in tudi po Kranjskem brez vsakega zadržka igrali najnovejšo Stokovo burko „Anarhista“, si je omlislilo to burko tudi „Katoliško bralno in gospodarsko društvo“ pri Fr. Benediktu v Slovenskih gorah na Štajerskem. Poslalo je igro v cenzuro v Gradec, a namestništvo je uprizoritev „Anarhista“ — prepovedalo.

Čudna, naravnost nerazumljiva se nam zdi ta prepoved. Menda so gospodje pri graškem namestništvu le od daleč pogledali naslov knjižice in „Anarhist“ jih je prestrašil tako zelo, da so ga odklonili kar „a limine“, ne da bi bili sploh prečitali stvar, ki je tako nedolžna, da ne bi v njej našel človek niti trohice protizakonitosti, če bi jo tudi iskal ob belem dnevu z vsemi „špegli“ vseh avstrijskih najbikrokratnejših birokratov. Če pa ni bilo tako, pa je bil vzrok menda to, da nastopa v igri tudi c. kr. okr. glavar, ki ga prebrisani občinski možje smatrajo za pobelega anarhista.

Hm! V celi igri ni nikakega niti naj-majšega akcenta o kakem zasmehovanju c. kr. uradništva, in le čudimo se, da graško namestništvo ne prepove tudi n. pr. opere „Jesenskih manevrov“, kjer nastopa cela vrsta častnikov, c. in kr. avstrijskih častnikov v ne ravno najresnejših ulogah?

Sicer pa mislimo, da stvar vendar ne bo tako huda, da se premislijo tudi v Gradcu in da bo za Stokovega „Anarhista“ tudi še prostora na Štajerskem, ne da bi vsled njega zleteli v zrak premodri gospodje birokrati pri graškem namestništvu.

Češka drznost. Nemški listi pripovedujejo, da se je uprava Lloyda obrnila do mestnega zastopa v Plzau z vprašanjem, da-li dovolj, da bi eden Lloydovih parnikov, ki se ima zgraditi, nosil ime tega mesta? Mestni zastop pa da je odgovoril, da bi dovolil le pod pogojem, da se bo označenje glasilo po češki: Pize n. In to je nezaslišana drznost — pravijo nemški listi! Zatevajo, da se uveljavita narodnost in jezik večine občine, je po nemškem pojmovanju drznost. Povsem v redu bi bilo in po umevanju nemške pravičnosti pa ni nič drznosti v zahtevi, da naj se uveljavi manjšina! Pa, kaj se bomo čudili temu! Saj Slovani zagrešamo v oči Nemcem že veliko drznost s tem, da sploh smo in živimo; potem seveda se ta naša drznost pred njenim veličanstvom, nemško nadutostjo, še potencira v nelzmero, če se hočemo tudi uveljaviti, če zahtevamo kako pravico, če hočemo živeti z Nemci kakor enakoli poleg enakih. Fatalno na vsej stvari pa je to, da vsa zamenja kažejo, da Nemci sploh ne pridejo več iz razburjenja radi slovske — drznosti!

O pogrebu pok. bovškega nadučitelja Bratina, ki se je vršil minočo soboto popoldne iz mrivačnice, nam pišejo: Pogreb je bil precej preprost, kar se niče udeležbe. Poleg sorodnikov smo opazili osmerico učiteljev in učiteljev z Bovškega ter nekaj Bovčank, bivših učenek pokovnikov ovih. Tukajšje učiteljsko je zastopal gosp. Valentič Anton, nadučitelj v pok. Pričakovali smo več kolegialnosti s strani domačega učiteljsstva. Dva venca sta bila položena na krsto. Enega je podarilo učiteljsko društvo v Tolminu, enega pa bovške kolegije in kolegi.

„Osservatore“ o „Prodani nevesti“. Svojnji „Osservatore“ je priobčil kritiko nedeljske uprizoritve „Prodane neveste“ v našem gledališču. O Smetani govori kritik z največjim navdušenjem. Imenuje ga genijalnega češkega glasbenika, ki se je v „Prodani nevesti“ izkazal z izrednim bogastvom spontane inspiracije, individualnega in najplemenitejšega kova.

Ororana pa ni niti glede na prostor niti na akustiko ni najugodnejša za uprizoritev opere, a v zvezi temu je vzporedno gledano na disciplino i skupno igro uspela najvševednejše. Ko je izredno pohvalil glavne vloge, nadeja juje. Predstava se je vršila ob neprestanem i odobravanju in pozivi in zahtevala se je tudi ponovitev nekega dueta. Ob koncu opere so bili skoraj vsi igralci in maestro Polić poklicani na oder kakih desetkrat. Smetanova opera, ki jo poznajo tudi v Italiji, kjer jo pojo že nekaj let, se ponovi prihodnjo nedeljo.

Strogega „Osservatore“ jevega“ kritika sodba je gotovo v izredno čast našemu gledališču.

Zavarovalnica goveje živine v Bazovici priredi, kakor že: naznanjeno, javno tombolo in ples dne 1. majnika t. l. na vrtu „Gospodarskega društva“ v Bazovici.

Od odbora delavskega konsumnega društva pri sv. Jakobu nam pišejo: Do volite nam, g. urednik, malo prostora v Vašem cenjenem listu, da javno odgovorimo anonimnemu dopisniku, ki je dne 8. t. m. v „Dnevu“ zlobno napadel naše delovanje, in da zavrne njegova neresnična izvajanja.

Dopisnik vprašuje najprej po slovenski trobojnici! Odgovarjamo mu, da jo mi vse drugače spoštujemo kot pa on ter jo, kadar zahteva to naš ponos, tudi razobešamo. Društvo ima dovoljenje razobešati trobojnico ob velikih praznikih in veseljah, kar je tudi vedno storilo.

Da je odbor oddal prostore raje Italijanu, nego Čitalnici, je nesramna laž. Res pa je, da je bil odbor v to primoran, ker ni hotel nihče od Čitalničarjev garantirati za redno plačevanje najemnine, drugega slovenskega ponudnika pa ni bilo. Trditev, da je bil Italijan poslan od magistrata v društveno hišo na stanovanje, je tako smešna, da ni vredna, da bi se pečali z njo.

Da odbor ne pripušča nočnih godbenih ter pevskih vaj, je res in to radi miru. Za te vaje ima Čitalnica na razpolago dvorano brezplačno ter plačuje po 1 K na večer za razsvetljavo. Odbor je sklenil zahtevati od vsake veselne predstave po 40 K odškodnine, a sklenil je tudi, da se v obziravrednih slučajih ta znesek zmanjša.

Dalje se izpika dopisnik na dvojezičnem napisu, ko samoslovenskega na prozeli hiše ne vidi. Nočemo trditi, da ne bi bil samoslovenski napis na vratih pravilnejši. Ker so pa naši predniki spoznali ko prikladen dvojezičen napis za tukajšnje razmere, smo ga obdržali i mi, zlasti še, ker so take menjave splošne s stroški in škodami. Kar se pa tiče drugih dveh italijanskih napisov, pripominjamo to, da je odbor pripravljen odpraviti to napako, ako nam dopisnik preskrbi druga dva obrtnika, ki bosta voljna prevzeti dotične prostore v najem za isto ceno in s slovenskimi napismi.

O urarju Bizjaku le to, da je večleten najemnik in član društva ter je bil vedno na naši strani. Radi podtikane psovke pa prepustimo njemu, da sam obračuna z dopisnikom.

Dopisnik se dalje izraža, da ima v zalogi še mnogo gradiva proti nam. Ker pa odbor ne ve, kdaj mu da povoda za nov izbruh, ga pozivljamo, da to takoj stori in se lepo podpiše, da vemo enkrat, s kom imamo opravila.

Da si želi dopisnik moderniziranega odbora v našem društvu, radi verjamemo in tudi vemo, zakaj.

Tudi mi želimo, da si člani izberejo drug odbor in bomo delali na to, da bodo društvu na čelu vedno delavne in sposobne moči, ali obenem bomo tudi skrbeli, da ne pridejo v odbor osebe kot je dopisnik, ker smo si v svesti, da bi taki ljudje društvu le škodovali in bi društvo kmalu ostalo brez hiše in zastave.

Učni jezik na srednjih šolah, ki so namenjene Slovincem. — O tem za našo mladino prevažnem vprašanju se je pred 7 leti resno posvetovalo 20 profesorjev, ki so se na inicijativo g. dež. šolskega nadz. Hubada zbrali 12. februarja 1906. pod predsedstvom g. ravnatelja Wiesthallerja v konferenčni sobi c. kr. l. drž. ljublj. gimnazije. Po živahni debati se je jezikovno vprašanje na naših srednjih šolah principi- enoglasno rešilo v tem smislu, da bodi učni jezik za vse predmete, razen nemščine, v vseh razredih slovenski!

Isto stališče je (glede učnega jezika na naših srednjih šolah) zavzelo „Društvo slovenskih profesorjev“ na svoji glavni skupščini 22/XII. 1907. in na vseh nadaljnjih svojih skupščinah, — ter istotako učiteljski zbori naših utrakvističnih gimnazij. V l. 1911. in 1912. pa se je pri konferencah za določitev učnih knjig pojavilo nekaj glasov proti temu stališču in to je napotilo „Društvo slovenskih profesorjev“, da je koncem l. 1912. uprizorilo med svojimi člani in sploh med slovenskimi profesorji anketo o učnem jeziku na naših srednjih šolah.

Na izrednem občnem zboru 27/XII. 1912. se je izvolila štirčlenska komisija, da ugotovi izid ankete glasovanja o učnem jeziku na naših srednjih šolah. Ta komisija (gg. prof. dr. Debevec, dr. Ilesič, Jeran in šolski svetnik Sinkovič) so se 22/II. 1913. — ko je vsak sam za se pregledal in presodil vse odgovore — zbrali podpredsednika društvenega predsednika ter po daljšem posvetovanju doglali kot rezultat ankete glasovanja sledeči: „Ogromna večina odgovorov (155) meri na popolno poslovenjenje naših srednjih šol, a ob-

enem zahteva preuredbo pouka v nemščini od 1. razreda pričenši do najvišjega. Oboje se mora vršiti obenem.“ — Proti se je našlo 31 glasov. Vsi pa stoje na stališču, da se naša mladina mora naučiti nemščine popolnoma.

To naj služi v pojasnilo slovenski javnosti, katere so begala napačna poročila po domačih, nemških in italijanskih listih.

ODBOR

„Društva slov. profesorjev“.

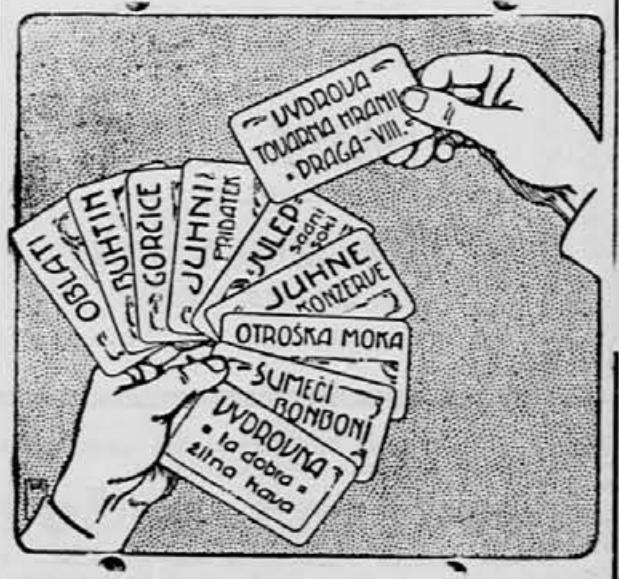
Tečaj za pridelovanje zelenjadi priredil kmetijska šola na Grmu dne 5., 6. in 7. maja t. l. z naslednjim sporedom: V ponedeljek, dne 5. maja: Od 2—4 popoldne: Važnost pridelovanja zelenjadi na kmetih in okolici mest. Naprava in razdelitev vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4—5 ure: Razkazovanje šolskega vrta. V torek, dne 6. maja: Od 8 do 10 popoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadik in zgodnje zeleknjavi v gorkih lehih in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročanje semena po cenikih. Kolobarjenje na vrtu in medsedive. Od 10 do 12 ure: Praktično razkazovanje na vrtu. Popoldne od 2 do 4 ure: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi za prodajo in domačo rabo. Od 4 do 6 ure: Praktično razkazovanje. V sredo, dne 7. maja od 8 do 10 popoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi (nadaljevanje). Od 10 do 12 ure: Ohranjanje in ukuhanje zelenjadi za zimsko rabo. Popoldne od 2 do 5 ure: Ukuhanje zelenjadi v sadni kuhinji (praktično). Oddaljenim in podpre potrebnim udeležencem iz Kranjske plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po K 1:50 na dan. Podpora dobe le tisti, katerim se izrecno dovoli in ki za njo do 27. aprila po dopisnici prosijo. Ker se pripusti k tečaju le omejeno število udeležencev, se je zglasti za tečaj do 27. aprila. Vabimo naše gospodje in kmetiska dekleta k obilni udeležbi!

Shod c. kr. poštnih uslužbencev. V dvorani „Društva c. kr. državnih uslužbencev“ se je v soboto zvečer vršil napovedan shod „Tržaške krajne skupine c. kr. poštnih in brzojavnih uslužbencev“, ki je bil v zvezi s slabemu vremenu precej dobro obiskan. Shod, kateremu sta prisostvovala tudi tajnik c. kr. poštnih uradov, g. Marignoni, in poštni nadkontrolor g. Ravič, je otvoril predsednik krajne skupine Karol Milka s primernim pozdravnim nagovorom, ter na to podal besedo l. podpredsedniku. Ta je kot referent o l. točki dnevnega reda: „Regulacija plač in službena pragmatika“, ostro žigosal zavlačevanje uveljavljanja službene pragmatike s strani vlade. „Kdor dela, zasluži; in kdor zasluži, mora biti plačan“ — je rekel govornik. — „Dolgo časa že pričakujemo, da vlada izpolni dane nam obljube glede službene pragmatike in glede regulacije plač, a dosedaj so te obljube ostale le.... obljube. Mi pa z obljubami ne moremo v prodajalno po boril fiziološki in ne k peku po kruhu... tako za fiziološki, kakor tudi za kruh treba denarja. Pošta ima do kakih 10 milijonov čistega dobička na leto! Kam roma ta denar, ki ga sicer zaslužimo mi? Mi zaslužimo državi do 10 milijonov na leto, a moramo pri tem stradati.“

Govornik, je zaključil svoj govor z vzklikom: „Vun s službeno pragmatiko! Vun z denarjem, da bomo mogli pošteno preživljati sebe in svoje družine!“

Govorili so k tej točki, pridruživši se izvajanjem predgovornika, še Podjavršek, Milka in Valentič (ta poslednji v laškem jeziku).

Nato je predsednik Milka prečital in predlagal resolucijo, v kateri se centralnemu odboru „Zveze avstrijskih c. kr. poštnih in brzojavnih uslužbencev“ na Dunaju, naloga,

POHIŠTVO **SOLIDNO : in : ELEGANTNO**
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje gospoda dr. Frühwalda na Dunaju.

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Vaše železnato klna vino Serravallo sem pil po močni influenci in vam poročam, da sem se v presenetljivo kratkem času tako okrepčal, da mi je bilo mogoče zopet opravljati moje vsakdanje posle. Vaše vino ne potrebuje hvale ali vseeno me veseli poročati o tem krasnem uspehu na moji lastni osebi.

Dunaj, 6. novembra 1911.

Dr. Frühwald.

Aristide Gualco - Trst
via S. Servolo 2. — Telefon 329, Rom. VI.
Odkrivanje tovarna (z zlato svetiljo) celi in cementnih
plošč, terasov in umetnega kamna.
Sprejema vsakovrstno delo v cementu. Cene zmerno, delo točno.

Pripravite se kolesarji na kolesarsko sezijo!

Vsak, ki se spozna, kupi

WILFENRAD

najboljše kolo v monarhiji, ali
kolo KOSMOS

dobro, po ceni ljudsko kolo.

Avstrijska družba tovarnen orožja v Steyru.

Ceniki zastoj in poštne prosto pri zastopnikih:

TRST: Rötli Rudolf, ul. Acquedotto 21.
GORICA: Grusovin E., Corso G. Verdi 42
SV. LUCIJA: Ig. Šuligoj.

Sposobnega nemško-slovenskega korespondenta

(korespondentinja), obeh jezikov popolnoma zmožnega v besedi in pisavi, išče za takojšnji vstop tovarna poljedelskih strojev. Prosilci, ki popolnoma obvladujejo tudi italijanski jezik, imajo prednost. Obširne ponudbe z zahtevo plače, referencami itd. pod „Tüchtige Kraft 8631“ anonimni ekspediciji Rudolf Mosse Dunaj I.

Koncesionirani zobotehnik

ALEKS. LUKEŠ

Trst, ulica Nuova 13.

Sprejema: od 9-12 in od 2-5.

Razpis službe.

Pri obratni bolniški blagajni za civilno delavsko osebje c. in kr. vojne mornarice v Puli se odda

mesto zdravnika

(četrtga).

S tem mestom so zvezani začetni prejemki K 5760.— (plača, stanarina in vojni pavšal za mestno okrožje pulsko). Prošnje naj se vlagajo najdalje do 31. majnika l. 1913. v uradnih prostorih, Pula, Campomario 31.

Natančnejše določbe glej „Oesterr. Sanitätswesen“, „Aerzte-kammerblatt“, „Rivista sanitaria“ itd. Dobivajo se tudi v zgoraj omenjenih uradnih prostorih.

Pula, 11. aprila 1913.

Predstojnik.

DARUJTE ZA „DIJAŠKO KUHINJO“

Žvepleno zdravilišče **Varaždinske toplice** (Krvatsko)

Železniška, poštna, telefonska in brzojavna postaja. Nov zdraviliški hotel z električno razsvetljavo

staroznana radioaktivna žveplena kopel 58 ° C

priporočljiva za

trganje, revmo, ishijo itd. Pitna zdravilišča za bolezni v vratu, krlju, prsih, jetrih, želodcu in v črevesih. Električna masaža, blatno, oglj. kisle in solne kopelji. Odprto celo leto. Moderni komfort. Novi hoteli. Krasna okolica. Vojaska godba. Prospekti zastoj od zdraviliškega ravnateljstva. Zdraviliški zdravnik dr. I. Lochert.

Za birmo!

Dolžnost vsakega zavednega botra in botre je, da se posluži v edini slov. urarni in zlatarni

ALOJZIJA POVHA

Trst, ul. del Rivo 26 (Sv. Jakob).

Cene nizke.

Bogata izber.

Ponehale bodo vse kritike o Tolstovrški slatini Kadileci!

odpravite kakor če pridno pijete in grgrate Tolstovrško dijetetično kislno vodo, ako jo sedaj poskusite, ko se je posrečilo vrelec moderno urediti, da ne le ne uhaja ogljikova kislina, temveč se je našel in spojil nov, močno oglikovokiseli priptok. Sedaj lahko tekmuje Tolstovrška slatina z vsemi najboljšimi kislnimi vodami, ker čvrsto muzira in ima zelo rezek okus ter ostane tudi čista in dobra. Naročite in prepičajte se. Zabojs z 25 steklenicami, 38 l., velja le 5 kron. Razpošilja se v 1/2, 1, 1 1/2, 1 in 1 1/2 l. steklenicah. — Prazne steklenice vseh voda se sprejmejo po najnižji ceni v polnitev. Plakati, analize zdravniških izvedencev in ceniki zastoj in franko. — Tolstovrško slatino naročajo odlični zdravniki za se in za svoje bolnike ter za cele bolnišnice, ker je sedaj res najboljša zdravilna in namizna osvežujoča mineralna voda. Odlikovana na dveh higijeničnih razstavah. — Del čistega dobička gre v narodne namene. Naroča se pri podjetju Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško. — Kupi se vsaka množina 1 1/2, 1 steklenic. — Abstinente! Pijte le Tolstovrško slatino, ki vsled prijetnega okusa nadomešča vsako drugo pijačo! Poskusite! Boste hvaleži!

Trgovci, peki! Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Narodnjaki, naročajte pri domači trgovki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. — Priporočam se vdan J. J. SUBAN, Trst, G. Vasari 10.

naj stori vse potrebne korake, da se čim prej uveljavi službena pragmatika in da čim prej pride do regulacije plač. Resolucija je bila seveda soglasno sprejeta.

Referent o drugi točki: „Položaj deželni poštne službenice“ je bil deželni pošni sluga Valentič, ki je v laškem jeziku podal sliko o trpljenju in krivicah, ki jih mora prestopati deželni pošni sluga.

K 3. točki: „Službena obleka. Nado-mestne moči v slučaju bolezni ali dopusta“, je — nemški — govoril Podjavršek, ki je rekel med drugim, da je obleka poštnega sluga takšna, da dotični revež res ne ve, ali bi jo oblekel ali ne.

K 4. točki: „Sučajnosti“ se je oglasilo več govornikov, ki so tožili o raznih krivicah in nerednostih. Slednjič je predsednik Karol Milka zaključil shod.

Glasbeni večer v proslavo trideset-letnice priznane tržaške učiteljice glasovirja, ge. Marije Seyd-Furlani, se bo vršil v petek, dne 18. t. m., zvečer v Schillerjevi dvorani. Na sporedu so Mozart, Beethoven, Weber, Thomé, Liszt, Schumann, Čajkovski in drugi znameniti glasbeniki. Začetek ob 8.15 zvečer; vstopnina 1 K.

Poziv slovenski javnosti. Že enkrat smo se obrnili na slovensko javnost s prošnjo za brezplačno prenošča za v počitnicah potujoče dijake, vendar je bilo prav malo odziva. Zato se danes zopet obračamo do slov. javnosti z isto prošnjo, ker je slovensko dijaštvo velikega pomena, da v počitnicah potuje po vsem slovenskem jugu. Ustanovili smo letos počitniško zvezo vsega jugoslovanskega dijaštva. Brezplačna prenošča se nabirajo tudi med Hrvatji in Srbi. Ne bilo bi ravno lepo, če bi slov. javnost zaostajala za Srbi in Hrvatji. Vemo, da je po Slovenskem mnogo zasebnikov, ki bi lahko dali brezplačno prenošča. Zadovalni smo tudi s prenošči na senju!

Prosimo in pozivljamo torej Slovence, da naj ne pozabijo na svoje dijaštvo, ki mora v počitnicah potovati po svoji domovini. Kdorkoli more dati brezplačno prenošča za čas od 1. jul. do 15. sept., nam naj to javi najpozneje do 20. t. m. na naslov: Uredništvo „Preporoda“ (za počit. zvezo), Ljubljana, Ljubljana 3. IV. 13.

Odbor
jugoslov. dij. počit. zveze.

Tržaška mala kronika.

Trst, 14. aprila.

Mrtvega novorojenčka so našli danes popoldne ob tri četrt na tri v Barkovljah nad železnico, nekoliko nad ulico Buonafato v nekem bršljinu. Otroček je bil zavrt v papir in posezan z vrvice. Nožice je imel pritegnjene navzgor, ročice pa navzdol, menda da je bil „zavoj“ manjši. Otrokove matere še niso izsledili.

Umor. 35letni Leonardo Cassano iz Bari, vslužben v kinematografu „Musiklall“ pri Sv. Jakobu, je prišel snoči v kinematograf in se spri z dvema strankama.

Tekom prepirla ga je eden zabodel z bodalom v prsa, nakar sta oba zasebnika zbežala. Dosedaj ju policija še ni mogla izslediti. Cassano so prenesli z rešilnim vozom v bolnišnico, kjer mu je zdravnik skušal ranjeno srce zašiti, a nesrečnik je med operacijo izdihnil. — Policija zasleduje zločinca.

Strahovit čin blaznika. Dodatno k izveštvju v prejšnji številki javljamo, da je Slagarjev sinček Bruno že umrl za rano, ki mu jo je zadal zblaznjeni oče. V policijskem zaporu se je hotel Slager usmrtiti. Zaleval se je namreč z glavo tako v vrata in steno, da se je zelo ranil. Odvedli so ga v bolnišnico. Njegova tašča je tudi zelo nevarno ranjena, toda njeno stanje je obrnilo na bolje.

Iznanci. Policijska oblast je pognala iz Trsta zopet četvero Italijanov z dvema tovariščama, nadalje dva Francoza in enega Bošnjaka.

Društvene vesti.

Sentjakobska CMD podružnica vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 20. t. m. ob 9 in pol popoldne v otroškem vrtcu, Kjarbola Zg. št. 11, blizu „Jadrana“.

Tržaška podr. Slov. plan. društva vabi k odborovi seji, ki se bo vršila jutri, v sredo, dne 16. t. m., ob 8 in pol v društveni sobi Torre bianca 41 I. Prosi se polnoštevilne udeležbe.

Pevsko društvo „Trst“. Pevska vaja za mešani zbor se bo vršila v četrtek ob 8 zvečer, v prostorih „Delavskega doprornega društva“ ul. Giorgio Galatti 20 I. Odslej naprej se začnejo zopet redne pevske vaje. Novi pevci in pevke se sprejemajo.

Pevski zbor „Dramatičnega društva“. Jutri v sredo ob 8 zvečer pevska vaja za mešani zbor.

Slov. akak. radikalno društvo „Adrija“ si je izvolilo v 15. društvenem tečaju sledeči odbor: Predsednik: Fran Marinič, stud. med., podpredsednik: Josip Vuga, stud. phil., tajnik: Janko Rak, stud. med., blagajnik: Edvard Abram, stud. ing., knjižničar: Jos. Ančik, cand. pharm., gospodar:

Ciril Celj, stud. tehn., časnikar: Riko Debelak, stud. commerc., namestnik: Žerjav in Abram Anton, preglednik: Ražem Joahim in Ozvald Anton.

Slovensko gledališče.

Za nedeljsko prvo reprizo Smetanove opere

„PRODANA NEVESTA“

sprejema gledališka blagajna prenotacije.

Nar. del. organizacija.

Odbori vseh skupin NDO in „Zveze jugoslovanskih lesnih delavcev“ so vabljani na važno konferenco, ki bo danes ob 8 zvečer v društveni dvorani, ul. sv. Frančiška št. 2.

Odbor NDO in Zveze jugoslovanskih železničarjev bodeta imela danes, v torek, ob 8 zvečer skupno odborovo sejo. Dnevni red: 1. majnik.

Zidarska skupina NDO sklicuje za četrtek ob 6 zvečer važno sestanko v društvenih prostorih, ul. Sv. Frančiška št. 2.

Odbor zidarske skupine NDO bo imel jutri, v sredo, ob 5 in pol popoldne odborovo sejo.

V nedeljo, dne 13. t. m., je bila v društveni dvorani NDO izgubljena ročna torbica. Kdor jo je našel, naj jo do sobote prinese v urad NDO.

Vesti iz Goriške.

Umrl je kakor nam pišejo iz Borškega, v Podklopih pri Bovcu skoraj 80letni posestnik in čebelar Josip. Pokojnik je bil blaga duša, spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Pogreb se je vršil minolo nedeljo ob silni burji, mrazu in snežnem meteu.

Vesti iz Istre.

Podgorje 13. aprila. V noči od 12. na 13. je snežilo, ravno tako sneži še v jutru. Sneg je zapadel v celi severni Istri. V noči od 12. na 13. so bili tudi silni viharji. Več brzoljavnih drogov je izruvanih. Na poljih je velika škoda, temperatura — 2 pod ničlo.

Druge slovenske dežele.

Kdor zaničuje se sam!... Iz Ljubljane:

Zgodilo se je tako-le: K gospodu Tonecu, kavarnarju kavarne „Evropa“ v Ljubljani, je prišla neka ženska pobirat čaparino za „Sokola“. Kavarnar, ves nevoljen, je takrat še sicer plačal, a rekel: „Rците, da naj me izbršijo, ker za take neumnosti jaz nimam denarja“ (Dobesedno). Člani ljubljanskih sokolskih društev, ki so bili redni gostje kavarne „Evropa“, so vsled te brezprimerne žaljivke — ostali še nadalje redni gostje in vtaknili mirnodušno to žalitev v žep. Ali se s to kavarnarjevo izjavo strinjajo? To pa že ni več potrpežljivost — ampak trebalo bi nekega drugega izraza — ako bomo trpeli taka žaljenja od strani ljudi, ki žive od nas! Za to, da jim znašamo svoj denar, označajo naše najviše stvari za — neumnost! Ne — take drznosti ne smejo ostati brez odziva! Kdor zaničuje se sam!...

Mala pošta.

Naročnike včeraj naročenih malih oglasov prosimo, da nam prinesejo ali dopišljejo ponovno besedilo teh oglasov, ker se nam je prvotno besedilo izgubilo.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 vin. besedo. Največje število besed enkrat več. Najmanjša pristojbina 40 vin. Plača se takoj in nerazpisno oddelku.

Iščem mladega kletarja. Prednost imajo oče njeni. Stanovanje in plača po dogovoru. Pismene ponudbe na naslov: Filip Ivanišević, Krilo, Dalmacija. 782

Brivskega učenca sprejme takoj briv-nica Vj. Gjurin v ulici Saverio Mercadante 1. 687

Deček 14—15leten, z majhno prakso, se sprejme v trgovino jestvin. Naslov pove inšertni oddelku Edinosti. 796

Odda se radi premeščenja jako dobro uspeva-jača gostilna s koncesijo in stanova-njem, jako lepa pozicija. Pisma pod „Dobrodošlji“, poštno ležeče, Opatija. 798

Soba in hrana se po ceni odda enemu ali dvema gospodom. Scala Belvedere 1, III. levo. 775

V ulici Molin grande 36 se prodaja velika mno-žina pristnega refoška iz kleti Vincenca Sestana v Vrsarju (Istra) po ceni 88 visarjev liter v točlinici ali na dom. Prekupcem popust. — Vodka Fernetič. 789

Oddaste se dve lepi metilirani sobi v bližini južnega kolodvora. Belvedere 27, I. b. 764

Hiša pri Sv. Ivana, štirje prostori, s podstrešjem, ob cesti, 65 sečnjev zemljišča, se prodaja za 7200 K. Pojasnila: ul. Barriera 4, vratar. 817

Potrjim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš predragi sin in vnuk

ZORKO KUZZI

učenec II. razreda

po dolgi in mučni bolezni včeraj v nežni starosti 9 let odšel v večnost. Pogreb našega ljubljence se bo vršil jutri ob 4 popoldne iz hiše žalosti Sv. M. Mag. Zgoranja, Reška cesta št. 31.

V Trstu, dne 14. aprila 1913.

Aleksander Kuzzi, oče; Ida, mati; Anton Kreševič, stari oče; Marija Kreševič, stara mati.

Novo potrebno podjetje. Corso 49.

ALOJZIJ TAVČAR-DUTOVLJE

avtorizirano stavbno in kamnoseško podjetje

zapriseženi sodni izvedenec

izvršuje vse potrebne načrte, proračune, cenitve za stavbe, vodnjake, ceste, nagrobne spomenike in druga monumentalna dela. Cene zmerne.

Josip Grižon

Trst, ulica Belvedere 2.

Prodajalna čevljev

finih in preprostih za moške, ženske in otroke vseh vrst. — Sprejemajo se naročila po meri in popravki.

CENE ZMERNE.

Gostilna „pri Deteljici“

v Trstu, ulica Belvedere 7.

Podpisana naznanjam s tem uljudno, da sem prevzela imenovano gostilno, ter se tem potom prav toplo priporočam cenj. gostom. Točila bodem sama pristna vipavska in istrska vina, kakor tudi izborni kraški teran po najzmernejih cenah; na razpolago so vedno dobra in sveža mrzla in gorka jedila. Posebno se priporočam cenj. gg. uradnikom za abonement na hrano.

Z odličnim spoštovanjem
ANGELA KJUDER, lastnica.

Nova pekarna in sladčičarna v Trstu

A. JERIČ - Trst

ul. Commerciale 328 (Pendice di Scorcola)

Priporoča cenj. občinstvu svojo novo pekarno in sladčičarno. Dobi se večkrat na dan sveži kruh in sladčice. Prepečenci in konfektura. — Likerji in raznovrstno vino v steklenicah.

Velika zaloga v Trstu

Najcenejše ograje iz žične mreže, pohištvo železno in iz medi dobavljiva, kakor je dokazano, trdka

VALENTIN BERGMAN
GRADEC

Podružnica Trst
ul. Nuova št. 27.

Tel. 19-79. Cenik št. 1 zastonj.

Moja pred štiridesetimi leti ustanovljena in se obrtni ravnavi v Trstu odlikovana

tovarna sodov

Ivrjuje naboče vsakovrstnih sodov, bodal za vino, špirit, likere, tropinovec, olje, alivovec, maraškin itd. Jamčim za dobro delo in po niskih cenah, da se ne bojim konkurentov. — Na deželo pošiljam cenike.

1422 Fran Abram
Trst, ulica S. Francesco 44.

Odlikovana to-ADRIJA Sv. Ivan

varna sodavice pri Trstu,

Via S. Cillno št. 541 (edina slovanska in izven kartela) Tel. 566.

se priporoča najtopleje slovanskim gostilničarjem, kavarnarjem in drugim odjemalcem sodavičarskih izdelkov v mestu in okolici.

Radi družinskih razmer se prodaja pod ugodnimi plačilnimi pogoji lepa, še skoraj nova hiša v večjem mestu na Kranjskem. V hiši se izvršuje

gostilničarska obrt in trgovina, žganje-toč in pekarija. Hiša ima velike in popolnoma moderne kleti, vsled česar je pripravna posebno za vinske trgovce. Ker je v do-tičnem mestu živahen tujski promet, kateri se bode z vojaštvom, ki se v kratkem tam stalno nastani, še znatno povečal, ima hiša, ki leži ob glavni cesti predseboj že radi po-zicije najlepšo bodočnost. Vprašanja pod „Lepa bodočnost“ na upravo tega lista.

Nova trgovina

Cesare Gentili

Trst, ul. Campanile 21

nasproti srbsko-pravoslavni cerkvi.

Prispele so zadnje novosti

oblek za gospe in deklice

in bluz po cenah, kakor jih

še ni bilo v Trstu.

Ob priliki pomladanske sezone

prej nego kaj kupite, obiščite

ново trgovino

Cesare Gentili

Trst, ul. Campanile 21

nasproti srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi

srbski pravoslavni cerkvi